

**Wojewódzki
Urząd Pracy
w Lublinie**

**Sytuacja osób powyżej 50 roku życia na rynku pracy
województwa lubelskiego**

Lublin, 2021 r.

Opracowanie

Angelika Bil

Wydział Badań i Analiz

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie

Publikacja elektroniczna: [WUP Lublin](#)

Publikacja opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY-SA 3.0)

Lublin 2021 r.

Spis treści

1. Dane demograficzne	4
2. Osoby powyżej 50 roku życia w aktywności ekonomicznej ludności oraz Unii Europejskiej	8
3. Osoby 50+ w rejestrach urzędów pracy województwa lubelskiego	14
4. Aktywizacja rynkowa osób powyżej 50 roku życia – praktyki służb zatrudnienia	23
5. Podsumowanie.....	27

1. Dane demograficzne

Starzenie się społeczeństwa zarówno w Polsce, jak i w krajach europejskich powinno dać impuls do szukania nowych rozwiązań i działań, które pozwolą grupie osób 50 plus pozostać na rynku pracy oraz tym, którzy są poza rynkiem pracy wrócić na niego, jeśli tylko tego chcą. Jest to jedna z ważniejszych grup, zważywszy na to, że brakuje ludzi młodych by występowała wymiennosc pokoleniowa. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) na koniec lat 90 XX w. wprowadziła do polityki społecznej i gospodarczej koncepcje tak zwanego aktywnego starzenia się („active ageing”). Definiuje ją jako proces „tworzenia optymalnych możliwości w zakresie zdrowia, uczestnictwa i bezpieczeństwa, w celu poprawy jakości życia ludzi w okresie starości. Aktywne starzenie się pozwala ludziom wykorzystać z upływem lat potencjał, jakim dysponują, by czuć się dobrze pod względem fizycznym, społecznym i umysłowym i uczestniczyć w życiu społecznym, przy jednoczesnym zapewnieniu im odpowiedniej ochrony, bezpieczeństwa i opieki, gdy tego potrzebują”.¹ Odnosi się ono do osób indywidualnych, jak i całych grup społecznych.

Odwroćcie trendu w piramidzie demograficznej, w tym spadku dzietności, może być bardzo trudne. Z każdym rokiem przybywa osób w wieku 50 plus.

Dane demograficzne wskazują na trudną sytuację Polski. W 2020 r. liczba ludności w kraju wynosiła 38 265 013 i był to spadek o 117 563 osoby w porównaniu do 2019 r. (tj. 0,3%). Kobiety stanowiły 51,7% populacji. Prognozy ludności do 2050 r. nie napawają optymizmem - według nich Polskę będzie zamieszkiwać 33 950 569 obywateli. Daje to ubytek ludności o ponad 4 miliony na przestrzeni 25 lat. Podobnie jak w przypadku kraju, tak i województwie lubelskim spada liczba ludności. W 2020 r. wynosiła 2 095 258 osób, był to spadek o 13 012 osób w porównaniu do poprzedniego roku. Należy nadmienić, że spadek liczby ludności w województwie był jednym z większych w kraju. Najwięcej ludności ubyło z województwa śląskiego (25 305), łódzkiego (16 809), lubelskiego (wspomniane 13 012) oraz kujawsko-pomorskiego (10 431). Natomiast w przeciągu ostatniego roku zwiększyła się liczba ludności zamieszkująca województwa mazowieckiego (o 1 860 osób) oraz pomorskiego (o 2 743).²

---

¹ [Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 940/2011/UE z dnia 14 września](#)

² Dane na podstawie GUS

Według danych statyczny mieszkaniec Polski miał przeciętnie 41,7 lat (mediana wieku). Dla kobiet średni wiek wynosił 43,3 lata (wynika to z dłuższego życia), a dla mężczyzn 40,1. Spoglądając na podział miasto – wieś, to ci drudzy mieszkańcy są młodsi. Ich średnia to 40 lat, a u mieszkańców miast 42,8 lata.

Zmiany, które zachodzą w strukturze ludności są wynikiem przemian w demografii, a głównie wciąż ujemnego przyrostu naturalnego, który w ciągu epidemicznego roku 2020 zwiększył się. Dane Głównego Urzędu Statystycznego podają, że na koniec 2019 r. w Polsce ten wskaźnik wynosił -0,9, a w województwie lubelskim -1,8. W następnym roku wyniki te są znacznie wyższe i dla Polski wskaźnik ten wyniósł -3,2 (tj. więcej o 2,3 pkt. procentowego), a dla regionu lubelskiego -4,4 (tj. więcej o 2,6 pkt. procentowego). Sytuacja ta zmieniła się także jeśli weźmiemy pod uwagę podział na wieś i miasto. W Polsce w 2019 r. w mieście przyrost naturalny wynosił -1,4, a w 2020 r. już -3,8, natomiast na wsi z -0,1 w 2019 r. ujemny przyrost wzrósł do -2,3. Identycznie wyglądała sytuacja w województwie lubelskim, tutaj także rok do roku ujemny przyrost naturalny jest wyższy i tak w mieście w 2019 r. wynosił on -1,1, a w następnym już -3,6, na wsi w 2019 r. -2,3 a w 2020 już -5.³

Tabela 1 Przyrost naturalny w Polsce i województwie lubelskim ogółem i w podziale na miasto i wieś

	2019 rok	2020 rok
Polska	-0,9	-3,2
Miasto	-1,4	-3,8
Wieś	-0,1	-2,3
Województwo Lubelskie	-1,8	-4,4
Miasto	-1,1	-3,6
Wieś	-2,3	-5

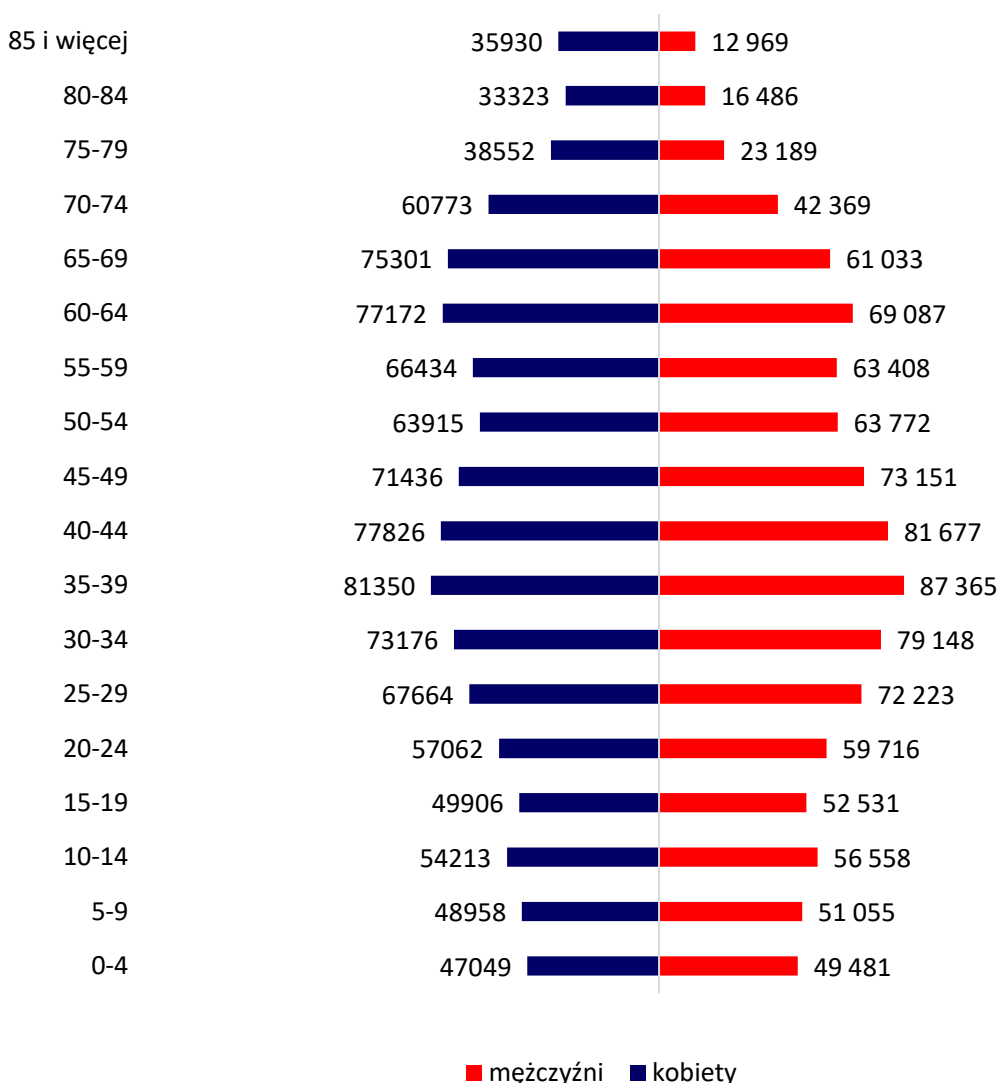
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wiadomo w Polsce poza ujemny przyrostem naturalnym widoczny jest trend starzejącego się społeczeństwa jest to konsekwencja tego pierwszego czynnika. Zbyt mało rodzi się dzieci, a z każdym kolejnym rokiem przybywa osób w podeszłym wieku. Wykres 1 przedstawia strukturę wieku w podziale na kobiety i mężczyzn w województwie lubelskim w 2020 r. W przedziale od 0-19 lat ogółem było 409 751 dzieci i młodzieży (kobiety 200 126, mężczyźni 209 625), następnie w przedziale 20-39, gdzie były 577 704 osoby (kobiety 279 252, mężczyźni 298 452). W tych dwóch dużych grupach widać przewagę płci męskiej. Ten trend

³ Na podstawie danych z GUS

jednak zmienia się w raz z upływającymi latami i w przedziale 40-69 ogółem ludności było 844 212 (w tym kobiet 432 084, mężczyzn 412 128). Ostatni przedział dotyczy osób starszych, czyli 70 lat i więcej 263 591 osób (w tym kobiet 168 578, mężczyzn 95 013).⁴ W dwóch ostatnich przedziałach widać, że zdecydowanie więcej było kobiet niż mężczyzn. Jest to spowodowane ich dłuższym życiem, a ma to związek zarówno z tym, że kobiety krócej pracują i zazwyczaj jest to lżejsza praca niż ta, którą wykonują mężczyźni. To także kobiety częściej się badają i chodzą do lekarzy, więc wykrywalność chorób i ich leczenie jest szybsze niż u mężczyzn.

Wykres 1 Struktura wieku kobiet i mężczyzn w 2020 r. w województwie lubelskim

źródło: [Bank Danych Lokalnych](#)

⁴ Na podstawie [Bank Danych Lokalnych](#)

Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazuje także jak bardzo w przeciągu roku wzrosła liczba zgonów w Polsce i województwach oraz jak spadła liczba urodzeń żywych. W Polsce w 2020 r. nastąpiło 477 355 zgonów i było to o 67 646 (tj. o 16,5%) więcej niż rok wcześniej. Więcej w kraju zmarło mężczyzn (249 744) niż kobiet (227 611). W województwach także widać różnice wśród zgonów porównując rok do roku. I tak w niechlubnej statystyce zgonów najczęściej (rok do roku) zmarło osób w województwach: mazowieckim (o 9 846), śląskim (o 8288), małopolskim (o 5 826). Województwo lubelskie uplasowało się na 7 miejscu z liczbą 4 229 zgonów więcej niż 2019 r. Jeśli zaś spojrzymy na tabelę 2 widzimy, że liczba urodzeń rok do roku spadła, co daje potwierdzenie tezy o starzejącym się społeczeństwie. W kraju spadek ten wyniósł 19 645 (tj. 5,2%). Największe różnice wśród urodzeń widać w województwie mazowieckim (mniej o 2 858), śląskim (mniej o 2 357) oraz małopolskim (1 586 mniej). Tutaj także województwo lubelskie uplasowało się na 7 pozycji z różnicą 1 252 urodzeń. W 2019 r. w pięciu województwach stosunek liczby urodzeń do zgonów był wyższy były to: małopolskie, mazowieckie, podkarpackie, pomorskie i wielkopolskie. Niestety epidemia koronawirusa zweryfikował to pozytywne zjawisko.

Tabela 2 Liczba zgonów i urodzeń żywych w latach 2019-2020 w Polsce i województwach

Województwa	Zgony		Urodzenia żywe		Różnica pomiędzy liczbą urodzeń a zgonami	
	2019 r.	2020 r.	2019 r.	2020 r.	2019 r.	2020 r.
Polska	409 709	477 355	374 954	355 309	-34 755	-122 046
Dolnośląskie	32 719	37 581	26 922	25 713	-5 797	-11 868
Kujawsko-Pomorskie	22 096	25 465	19 342	18 013	-2 754	-7 452
Lubelskie	23 015	27 244	19 286	18 034	-3 729	-9 210
Lubuskie	11 070	12 625	9 036	8 634	-2 034	-3 991
Łódzkie	30 609	35 807	21 644	20 891	-8 965	-14 916
Małopolskie	32 981	38 807	36 946	35 360	3 965	-3 447
Mazowieckie	57 668	67 514	59 577	56 719	1 909	-10 795
Opolskie	10 694	12 716	8 493	7 951	-2 201	-4 765
Podkarpackie	20 029	24 145	20 613	19 580	584	-4 565
Podlaskie	12 501	14 622	11 342	10 557	-1 159	-4 065
Pomorskie	22 450	25 663	26 041	24 495	3 591	-1 168
Śląskie	51 766	60 054	40 508	38 151	-11 258	-21 903
Świętokrzyskie	14 494	17 309	10 220	9 488	-4 274	-7 821
Warmińsko-Mazurskie	14 894	16 755	12 911	12 108	-1 983	-4 647
Wielkopolskie	34 253	40 013	37 459	35 885	3 206	-4 128
Zachodniopomorskie	18 470	21 035	14 614	13 730	-3 856	-7 305

Źródło: Bank Danych Lokalnych

2. Osoby powyżej 50 roku życia w aktywności ekonomicznej ludności oraz Unii Europejskiej

Osoby po 50 roku życia bardzo często w Polsce stają się osobami biernymi zawodowo. Przyczyną tego faktu jest z jednej strony możliwości przejścia na emeryturę lub rentę, drugiej wynikają z trudności, z jakimi w tym wieku jest znalezienie nowej pracy, szczególnie jeśli zostało się zwolnionym przed okresem ochronnym, bądź dłuższy czas było się osobą bezrobotną.

W województwie lubelskim w I kwartale 2021 r. osób biernych zawodowo było 710 tys., z czego zdecydowaną większość stanowiły osoby w wieku 55-89 lat (65,5%). Większość tej grupy stanowiły kobiety (60,1%), a także osoby zamieszkujące wieś (54,8%). Najczęstszą przyczyną bierności zawodowej wśród nieposzukujących pracy była emerytura (49,2%). Innymi przyczynami były nauka i uzupełnienie kwalifikacji (21,7%) oraz choroba, niesprawność (14,8%).⁵ Sytuacja omawianej grupy, jest trudna nie ze względu na brak ofert pracy, ale na fakt, że nie są preferowani przez pracodawców jako kandydaci do pracy. Takie zachowanie prowadzi do ich marginalizacji i wykluczenia, zarówno w wymiarze społecznym, jak i materialnym. Całe społeczeństwo ponosi skutki wykluczenia społecznego osób po 50 roku życia, zarówno jako obciążenie finansowe, ale także odrzucając w ten sposób możliwości korzystania z wiedzy i doświadczenia tych osób.

W Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) od I kwartału 2021 r. wprowadzono zmiany, które są skutkiem rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych, a także w związku z trwającą oceną skutków tych zmian na przerwanie szeregów czasowych, **dane BAEL za I kw. 2021 r. nie mogą być porównywane z poprzednimi okresami.**⁶ Jednakże podział na biernych zawodowo i aktywnych nie uległ zmianie. Do grupy aktywnych zawodowo zalicza się pracujących, jak i osoby bezrobotne. Wskaźnik zatrudnienia dla województwa lubelskiego wyniósł 53,3% w I

---

⁵ Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w I kwartale 2021 r., Lublin 2021, s.12.

⁶ Zmiany opisane zostały na stronie Głównego Urzędu Statystycznego: [Informacja Głównego Urzędu Statystycznego na temat zmian wprowadzanych od 2021 r. w BAEL](#)

kwartale 2021 r. Wskaźnik zatrudnienia⁷ dla grupy powyżej 55 lat i więcej na koniec 2020 r. wynosił tylko 23,6%. Był to najniższy wynik wśród grup wiekowych. Porównując ten wskaźnik do IV kwartału 2019 r. był on niższy o 0,8 pkt. procentowego.⁸ Natomiast na koniec I kwartału 2021 wskaźnik ten dla grupy 55 lat i więcej wynosił 26,9%. W tym samym czasie najwyższy wskaźnik zatrudnienia wynosił 82,9% i obejmował grupę w wieku 35-44 lata (szczegóły pokazuje tabela 3).⁹

Tabela 3 Wskaźnik zatrudnienia według grup wiekowych (%)

Wiek w latach:	IV kwartał 2019 r.	IV kwartał 2020 r.	I kwartał 2021 r.
15-24	25,1	24,2	23,3
25-34	74,3	78,4	80
35-44	83,9	83,3	82,9
45-54	81,7	83,9	80,6
55 lat i więcej	24,4	23,6	26,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w IV kwartale 2020 r oraz [Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w I kwartale 2021 r.](#)

Ważnym wskaźnikiem jest także współczynnik aktywności zawodowej¹⁰ dla województwa w I kwartale 2021 r. wyniósł on 56,9%, co dało mu 9 miejsce pod względem tego czynnika w kraju. Najwyższą aktywnością może pochwalić się województwo mazowieckie 61,4%, najniższą województwo podkarpackie 52,8%. Taki wyniki oznacza także, że na każde 100 osób w wieku 15-89 lat przypada 57 osób, które są aktywne zawodowo. Współczynnik ten był wyższy dla grupy mężczyzn (64,3%) niż kobiet (49,8%). Jeśli natomiast spojrzeć na podział miasto wieś, to wyższy, choć nieznacznie jest on w mieście (57,1%), gdyż na wsi wynosi 56,6%.¹¹

⁷ Wskaźnik zatrudnienia- udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15-89 lat (ogółem lub danej grupy).

⁸ Urząd Statystyczny w Lublinie, Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Stan w IV kwartale 2020 r., Lublin 2020, s. 8.

⁹ [Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w I kwartale 2021 r.](#)

¹⁰ Udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15-89 lat (ogółem lub danej grupy).

¹¹ [Aktywność ekonomiczna ludności w województwie lubelskim. Wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w I kwartale 2021 r.](#)

Tabela 4 Współczynnik zatrudnienia według wieku i wykształcenia w I kwartale 2021

Wiek	%	Wykształcenie	%
15-24 lata	30,6	wyższe	81,4
25-34 lata	85,6	policealne i średnie zawodowe	63,3
35-44 lata	88,5	średnie ogólnokształcące	53,7
45-54 lata	84,5	zasadnicze zawodowe/branżowe	56,4
55-89 lat	27,6	gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego	17,4
produkcyjnym	78,7		
15-64 lata	71,8		

Źródło: dane GUS

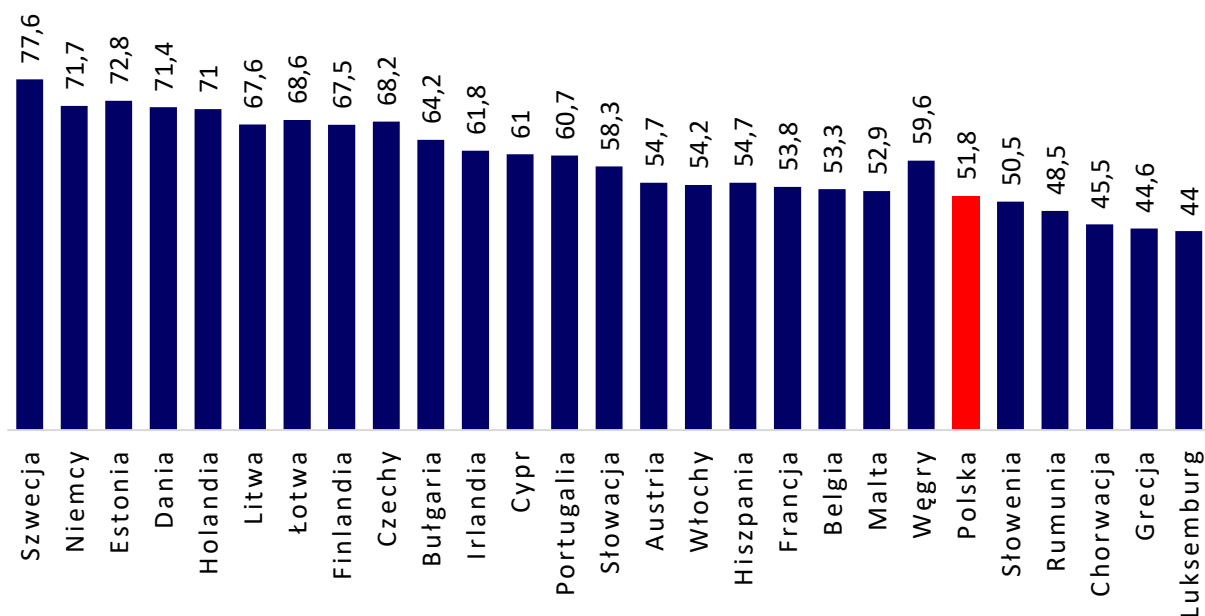
Podobnie jak w 2019 r., tak i w 2020 r. Polska na tle krajów wspólnoty nie wypada najlepiej jeśli chodzi o zatrudnienie osób powyżej 50 roku życia. Na koniec 2020 r. wskaźnik zatrudnienia osób w przedziale wiekowym 55-64 lata wynosił 51,8%, a dla Unii (wskaźnik dla 27 krajów) 59,6%. Wynik ten jest o 7,8 pkt. proc. niższy niż średnia unijna. Z drugiej strony był to drugi największych wzrost jeśli chodzi o ten wskaźnik wśród państw Unii w ostatnim roku, wyprzedziły nas tylko Węgry, których wskaźnik zatrudnienia w 2019 r. wynosił 51,6% i w przeciągu roku urósł o 8 punktów i na koniec 2020 r. wyniósł 59,6%. Niestety nadal zdecydowanie gorzej wypadamy na tle Szwecji (77,6%), Estonii (72,8%) czy Niemiec (71,7%). Tak jak i w poprzednim roku, za Polską uplasowało się tylko 5 państw - Słowenia (50,5%), Rumunia (48,5%), Chorwacja (45,5%), Grecja (44,6%) i Luksemburg (44%). Plusem jest niewątpliwie to, że gdy kraj wchodził do wspólnoty wskaźnik ten był o wiele niższy i wynosił zaledwie 27,2% (2005 r.), co oznacza, że z perspektywy lat udało nam się go prawie podwoić.¹² Potrzebujemy jednak kolejnych lat by dogonić kraje z najwyższymi wynikami.

Polska, w tym przedsiębiorcy z naszego kraju, by dogonić kraje z najwyższymi wynikami zatrudnienia, powinna przejść na szwedzki sposób myślenia, czyli, że wiek nie ma żadnego znaczenia. A najważniejsze o kompetencje i umiejętności, których szuka pracodawca.¹³

¹² [Eurostat](#) (dostęp: 7.07.2021 r.)

¹³ [Raport z badań porównawczych rozwiązań międzynarodowych w zakresie aktywizacji zawodowej osób starszych](#) (29.07.2021r.)

Wykres 2 Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata w 27 krajach Wspólnoty Europejskiej (%). Stan na koniec 2020 r.

Źródło: Eurostat

Polska poza niskim poziomem zatrudnienia, ma też inny problem, a mianowicie dość wczesny wiek przechodzenia obywateli na emeryturę. Na tle pozostałych krajów europejskich ma ona jeden z najniższych. Problemem jest także jego różnicowanie ze względu na płeć. Aktualnie dla mężczyzn wynosi on 65, dla kobiet 60 lat. Inaczej niż w Polsce jest w większości krajów europejskich, gdzie nie dość, że wiek emerytalny jest wyższy to zazwyczaj jest on jednakowy dla kobiet i mężczyzn. Najpóźniej na emeryturę przechodzą mieszkańcy Irlandii i Wielkiej Brytanii (68 lat bez względu na płeć), a najwcześniej kobiety w Albanii, Polsce (po 60 lat), Białorusi (58 lat) i Mołdawii (57 lat). Poniższa tabela konkretniej przedstawia dane.¹⁴

Tabela 5 Wiek emerytalny w Polsce i w krajach europejskich

Kraj	Wiek emerytalny kobiet	Wiek emerytalny mężczyzn
Albania	60	65
Austria	65	65
Belgia	67	67
Białoruś	58	63
Bośnia i Hercegowina	65	65
Bułgaria	65	65
Chorwacja	67	67
Cypr	65	65

¹⁴ [poradnik-przedsiębiorcy-powszechny-wiek-emerytalny-w-europie](#)

Kraj	Wiek emerytalny kobiet	Wiek emerytalny mężczyzn
Dania	67	67
Estonia	65	65
Finlandia	65	65
Francja	67	67
Grecja	67	67
Hiszpania	67	67
Holandia	67	67
Irlandia	68	68
Islandia	67	67
Litwa	65	65
Luksemburg	65	65
Łotwa	65	65
Malta	65	65
Mołdawia	57	62
Niemcy	67	67
Norwegia	67	67
Polska	60	65
Portugalia	66	66
Rosja	60	65
Szwajcaria	65	65
Słowacja	62	62
Słowenia	65	65
Szwecja	65	65
Ukraina	60	62
Węgry	65	65
Wielka Brytania	68	68
Włochy	66	66

Źródło: na podstawie strony: [poradnik przedsiębiorcy-powszechny wiek emerytalny w Europie](#)

Taki stan rzecz ma swoje odzwierciedlenie zarówno przez zachodzące zmiany na tle cywilizacyjnym, jak i społecznym (w kwestii starzejących się społeczeństw i dłuższego trwania życia). A taka sytuacja powoduje, że więcej osób sięga po emeryturę, które należy wypłacać dłużej, przy co raz mniejszej liczbie osób odprowadzających składki.

Aby jednak sami pracownicy zmienili swój tok myślenia o przejściu na emeryturę, czyli najczęściej zaraz po uzyskaniu odpowiedniego wieku myślenie o pracownikach muszą zmienić pracodawcy. Bardzo często w Polsce osoba, która przekracza 50 rok życia postrzegana jest przez pracodawcę jako ta, która rozważa emeryturę oraz podupada na zdrowiu fizycznym lub psychicznym i staje się powoli wykluczona cyfrowo. Przedsiębiorca zaczyna się zastanawiać nad tym czy nie lepiej zatrudnić młodą osobą i nauczyć ją tego co umie już stary pracownik. Pomimo tego, że pracownik z dużym stażem okazywał lojalność pracodawcy przez wiele lat. Nie można tego powiedzieć o młodym pokoleniu, gdyż ono ma

mniejsze poczucie przywiązania do jednego miejsca pracy. Jest to powielanie powszechnych stereotypów, w których seniorzy są bierni, nie mają chęci do nabywania nowych umiejętności, nie chcą uczestniczyć w życiu społecznym, ani nie starają się przystosować do nowych trendów kulturowych.¹⁵ Dane z badania portalu pracuj.pl pokazują, że 50-cio latkowie, także mają swoje zalety w pracy. A należą do nich wysoki poziom wykonywanej pracy (58%) oraz gotowość do dzielenia się wiedzą z młodszymi kolegami (57%). Ponadto 54% wskazało jako pozytywną cechą właśnie ich lojalność wobec pracodawcy. Taka cecha ma wiele wspólnego ze stabilizacją i poczuciem bezpieczeństwa, nawet kosztem wyższych zarobków czy być może awansów.¹⁶ Czy nie jest to poniekąd sprzeczne ze stereotypami? Dzisiejsi silwersi są nazywani „best agers”, tj. lojalni, dobrze wykształceni, odpowiednio zmotywowani oraz często zdrowsi niż młodsze pokolenia. Niekorzystne spojrzenie na starszych pracowników zapewne ma swoje korzenie w kulturze rodem z PRL-u. Pomimo zmieniającego się pokolenia oraz lat wciąż jest żywe.

Na pewno jedna i druga strona (czyli pracodawca i pracownik) będą musieli odrobić lekcję jaka stoi przed nimi. Przede wszystkim pracodawcy muszą nauczyć się zarządzania wiekiem w swoich strukturach oraz zaprzestać dyskryminacji ze względu na wiek (także przy rekrutacjach). Pracodawcy będą musieli poczynić pewne inwestycje, których celem będzie dostosowanie miejsca pracy do wymogów starszego pracownika (m.in. oferta szkoleń (tzw. reskillingu¹⁷), poszerzenie pakietu medycznego, specjalne premie itp.). Pracownicy natomiast będą musieli systematycznie podnosić swoje umiejętności i kwalifikacje oraz brać czynny udział w życiu zawodowym.¹⁸

---

¹⁵ [obserwatorfinansowy.pl-O wieku emerytalnym nie należy myśleć jak sto lat temu](https://obserwatorfinansowy.pl/O-wieku-emerytalnym-nie-nalezy-myśleć-jak-sto-lat-temu)

¹⁶ [brief.pl -Specjaliści 50 w pracy raport](https://brief.pl-Specjaliści-50-w-pracy-raport)

¹⁷ **Reskilling**: zdobywania nowych kwalifikacji w nowych rolach zawodowych i/lub przebranżawianie

¹⁸ [filarybiznesu.pl/Starsi pracownicy z większymi szansami na rynku pracy](https://filarybiznesu.pl/Starsi-pracownicy-z-większymi-szansami-na-ryнку-pracy)

3. Osoby 50+ w rejestrach urzędów pracy województwa lubelskiego

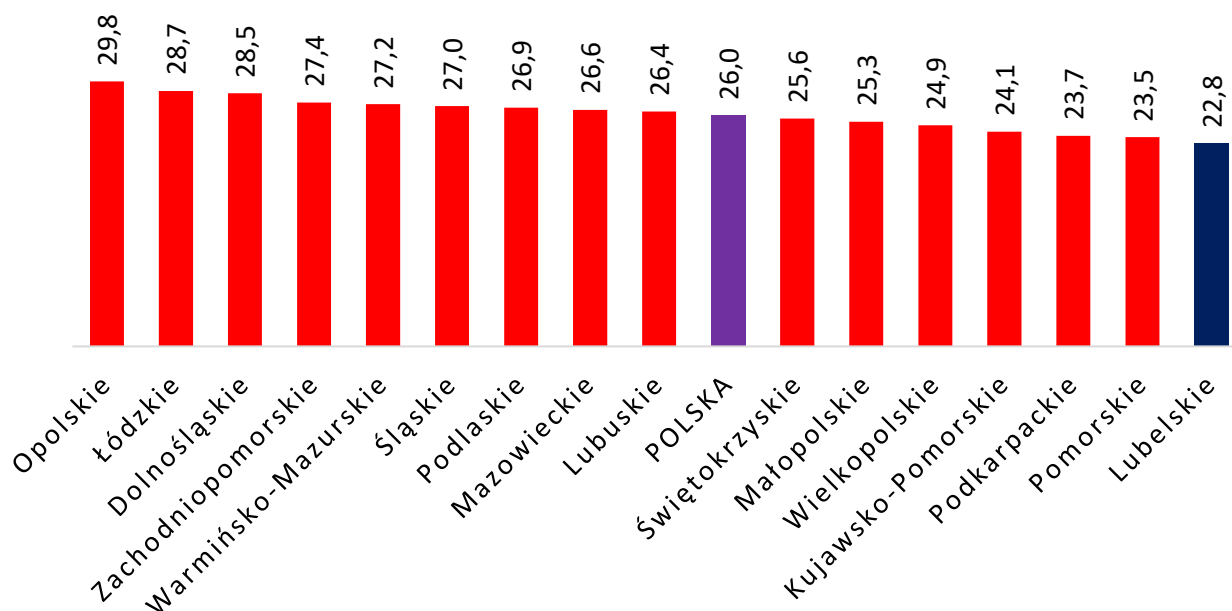
Liczba bezrobotnych osób powyżej 50 roku życia na koniec grudnia 2020 r. wynosiła 17 142, było to więcej o 983 osoby (tj. o 6,1%) w stosunku do grudnia 2019 r. Najwięcej zarejestrowanych osób było w Lublinie 2 507. Cały rok 2020 stał pod znakiem pandemii wirusa COVID-19, zmienił on bardzo wiele w funkcjonowaniu świata, w tym naszego kraju, a co za tym idzie także zmienił się także rynek pracy. Wiele firm, praktycznie z każdej branży, musiało się zamknąć lub jeśli było to możliwe przejść na tryb pracy zdalnej. Taki stan wiązał się również z utratą miejsc pracy. Po to by ochronić jak najwięcej z nich, rząd wprowadził „tarczę antykryzysową”.

Od momentu wybuchu pandemii, czyli marca 2020 r., liczba bezrobotnych w tej grupie powoli wzrastała i na koniec kwietnia 2021 r. nadal utrzymywała się powyżej 17 tys., by w następnych dwóch miesiącach spaść do poziomu 16 323 osób. Można stwierdzić, że pomimo niekorzystnego zjawiska, jakim stała się pandemia, liczba bezrobotnych na przestrzeni miesięcy nie wzrosła w sposób dramatyczny. Wielu firmom udało się uzyskać wsparcie z tarczy antykryzysowej, innym sposobem przetrwania było przechodzenie starszej kadry na emerytury, co wiązało się także z odprawami, ale niektóre firmy korzystały z tej możliwości.

Województwo lubelskie na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na ostatnim miejscu jeśli chodzi o udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych wśród regionów i przez ostatnie miesiące nic nie zmieniło się w tej kwestii (licząc od wartości najwyższej).

Aktualną sytuację obrazuje wykres 3 osoby w tym wieku stanowią w regionie 22,8% ogółu bezrobotnych i jest to więcej w porównaniu do analogicznego czasu w 2020 r. o 0,6 punktu procentowego.

Wykres 3 Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec II kwartału 2021 r. według województw (w %)

źródło: wyliczenia własne na podstawie danych wojewódzkich ze strony [Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii](#)

Jest to najniższy odsetek wśród województw i odwrotny trend niż w przypadku ludzi młodych, w przypadku których odsetek jest najwyższy. Wraz ze spadkiem liczby bezrobotnych liczba osób kategorii „50 plus” także systematycznie spada w regionie, o czym w dalszej części. W tabeli 6 zamieszczono szczegółowe dane dla województw od 2017 r.

Tabela 6 Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych województwach

Wyszczególnienie	na koniec 2017	na koniec 2018	na koniec 2019	na koniec 2020	na koniec II kwartału 2021
Polska	27,6%	27,1%	27,2%	25,7%	26%
Dolnośląskie	32,2%	30,6%	30,8%	28,6%	28,5%
Kujawsko-Pomorskie	25,3%	25,2%	25,5%	24,3%	24,1%
Lubelskie	23,1%	23,0%	23,3%	22,4%	22,8%
Lubuskie	29,0%	28,7%	28,5%	26,3%	26,4%
Łódzkie	30,8%	30,6%	30,5%	28,8%	28,7%
Małopolskie	26,3%	25,7%	26,6%	24,5%	25,3%
Mazowieckie	28,5%	27,9%	27,2%	26,1%	26,6%
Opolskie	31,6%	31,2%	30,6%	29,3%	29,6%
Podkarpackie	23,9%	23,9%	24,2%	23,3%	23,7%
Podlaskie	28,0%	28,1%	27,7%	26,4%	26,9%
Pomorskie	26,2%	25,4%	25,2%	23,1%	23,5%

Wyszczególnienie	na koniec 2017	na koniec 2018	na koniec 2019	na koniec 2020	na koniec II kwartału 2021
Śląskie	29,6%	29,0%	28,8%	26,9%	27%
Świętokrzyskie	24,9%	24,6%	25,1%	24,9%	25,6%
Warmińsko-mazurskie	28,5%	28,4%	27,2%	27,5%	27,2%
Wielkopolskie	26,3%	25,8%	25,9%	24,4%	24,9%
Zachodniopomorskie	31%	30%	30%	27,8%	27,4%

Źródło: wyliczenia własne na podstawie statystyk ze strony [Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii](#)

Pomimo tego, że województwo lubelskie w takim zestawieniu zajmuje ostatnie miejsce, to należy zauważyć, iż na koniec II kwartału 2021 r. ponad 91,7% to osoby, które zarejestrowały się po raz kolejny w urzędach. Najwięcej osób wraca do rejestrów po odbyciu stażu, jednocześnie jest to najczęściej wybierana forma aktywizacji. Jak widać w tabeli 7 większości osób po 50 roku życia powraca do rejestru po skorzystaniu z form aktywizacji.

Tabela 7 Powody napływu osób powyżej 50 roku życia do PUP w latach 2017- II kwartał 2021.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	II kwartał 2021
Rejestrowani w miesiącu w tym:	17635	15995	14612	12625	5730
po raz kolejny	16072	14872	13500	11575	5256
po pracach interwencyjnych	10	9	4	9	5
po robotach publicznych	125	75	62	33	22
po stażu	1 105	938	739	482	326
po szkoleniu	462	279	220	185	145

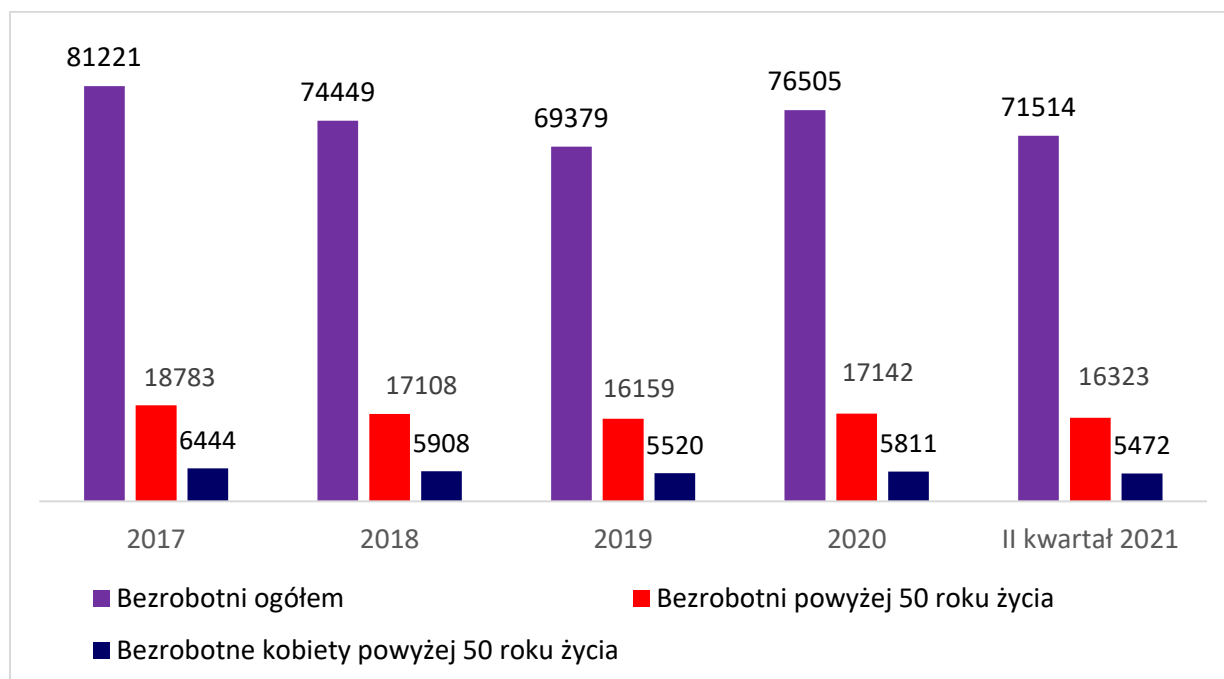
Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MRPIPS-01

Na koniec czerwca 2021 r. prawo do zasiłku posiadało jedynie 11% omawianej grupy. Bezrobotnych kobiet jest znacznie mniej niż mężczyzn i stanowią 33,5%. Różnica ta może wynikać z odmiennego wieku emerytalnego dla mężczyzn i kobiet. Sytuacja ta pokazuje także, iż mężczyźni w tym wieku mają większe problemy, aby odnaleźć się na rynku pracy. Można upatrywać przyczyn tego faktu, w tym, że mężczyźni częściej wykonują fizyczną pracę, co może skutkować brakiem siły, wypadkami lub chorobami związanymi z taką pracą.

Na wykresie 4 przedstawiono ewolucję struktury bezrobocia w regionie lubelskim, z udziałem bezrobotnych w wieku „50 plus”. Widać na nim, że do 2019 r. zarówno liczba bezrobotnych ogółem, jak i liczebność omawianej grupy osób w szczególnej sytuacji, ulegały spadkowi. W 2020 r. nastąpił wzrost, ale już w II kwartale 2021 r. nastąpił ponowny spadek.

Wykres 4 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, w tym liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia w województwie lubelskim w latach 2017-2021

Poza powodami napływu do powiatowych urzędów pracy, należy spojrzeć w jaki sposób na przestrzeni lat omawiana grupa korzystała z instrumentów rynku pracy i przynajmniej na chwilę „odpływała” z rejestrów.

Tabela 6 Powody wyrejestrowań osób powyżej 50 roku życia z PUP w latach 2017- II kwartał 2021

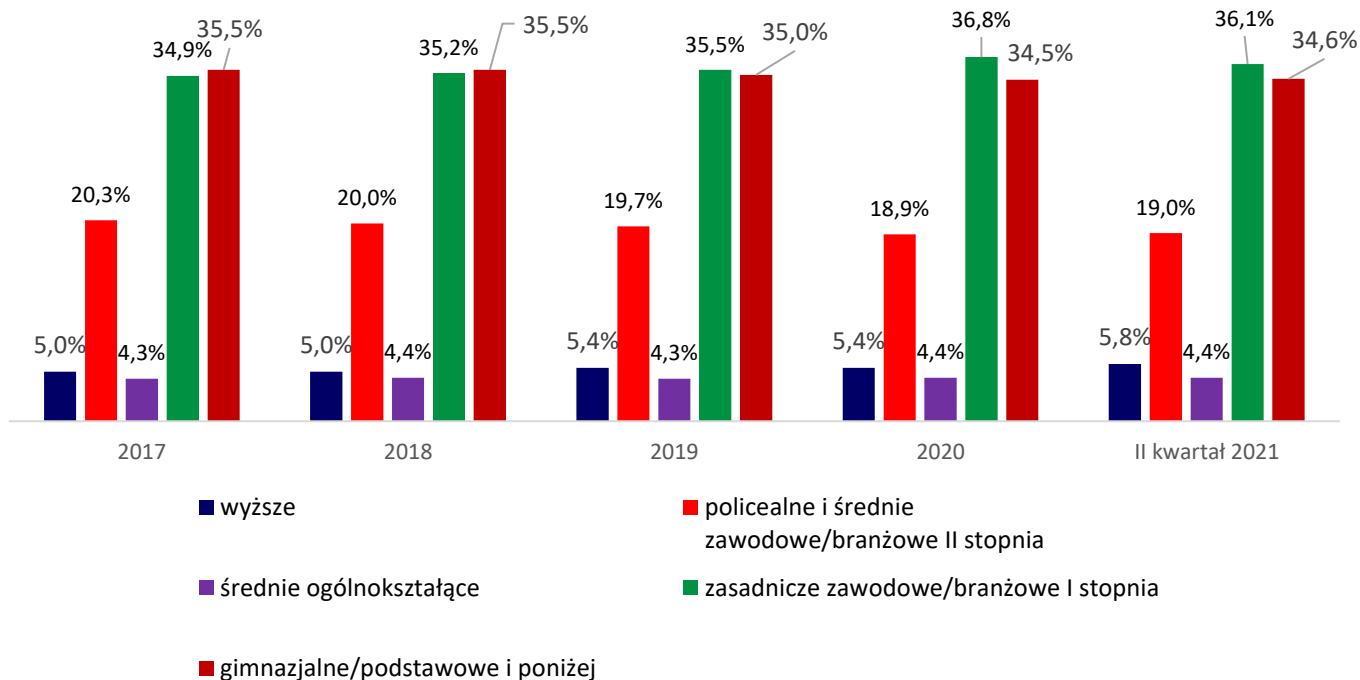
Wyszczególnienie	2017	2018	2018	2020	II kwartał 2021
Wyłączeni z ewidencji w tym:	21 457	17 670	15 561	11 642	6 549
z powodu podjęcia pracy w tym:	7 772	7 187	6 280	5 086	2 914
niesubsydiowanej	5 965	5 733	5 148	4 264	2 308
w tym					
subsydiowanej	1 807	1 454	1 132	822	606
prac interwencyjnych	391	369	273	212	136
robót publicznych	609	527	417	293	253
podjęcia dział. gospodarczej	119	109	76	62	29
rozpoczęcia szkolenia	457	279	215	188	144
rozpoczęcia stażu	1 155	964	674	618	389
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	0	0	0	0	0
niepotwierdzenia gotowości do pracy	2 874	2 433	2 355	1 002	439
osiągnięcia wieku emerytalnego	2 339	1 249	1 310	1 402	397
nabycia praw emerytalnych lub rentowych	714	331	251	169	120

Wyszczególnienie	2017	2018	2018	2020	II kwartał 2021
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	1 105	630	458	544	256

Należy zauważyć, że latach 2017-2019 więcej osób wyrejestrowywało się z PUP, niż napływało. Kolejny rok (pandemiczny) lekko odwrócił ten trend. Osoby powyżej 50 roku życia najczęściej opuszczają rejestry z powodu podjęcia pracy, w tym podejmując pracę niesubsydiowaną (czyli taką, która jako oferta wpłynęła bezpośrednio od pracodawcy). Niewielki procent stanowią osoby, które wyrejestrowywały się z urzędów ze względu na prace interwencyjne, rozpoczęcie szkolenia czy samodzielnie podjęły się prowadzenia działalności gospodarczej.

Polski bezrobotny ma niskie wykształcenie, potwierdza to wykres 5, który ilustruje strukturę wykształcenia osób „50 plus” zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w regionie lubelskim w okresie 2017-II kwartał 2021¹⁹. Najwięcej rejestrujących się osób po 50 roku życia legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (36,1% dla województwa i 36,2% dla kraju) oraz z gimnazjalnym/podstawowym i poniżej (34,6% lubelskie i 34,7% kraj).

Wykres 5 Bezrobotni powyżej 50 roku życia według wykształcenia w latach 2017–2021

¹⁹ Dane za lata 2017-2020 są stanem na koniec IV kwartału z poszczególnych lat.

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie posiada także informacje o strukturze bezrobotnych „50 plus” według wykształcenia w każdym powiecie, co przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8 Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia w powiatach województwa lubelskiego – stan na koniec II kwartału 2021 r.

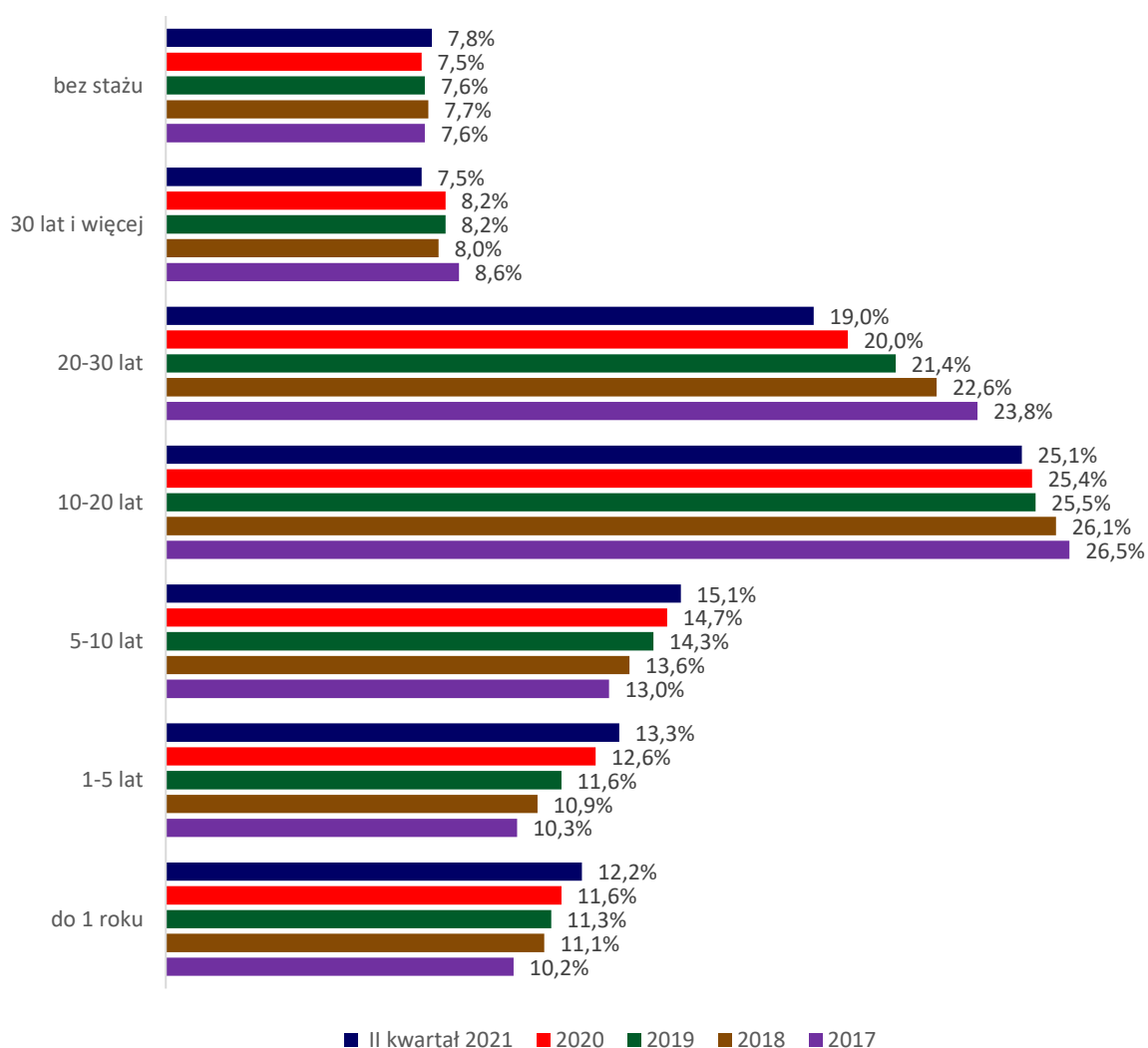
powiat	wyższe	policealne i średnie zawodowe/ branżowe II stopnia	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
m. Biała Podlaska	33	143	39	208	177
bialski	21	156	38	439	329
biłgorajski	16	79	14	183	169
m. Chełm	47	153	51	190	170
chełmski	19	141	29	315	369
hrubieszowski	16	119	37	277	266
janowski	9	55	16	156	166
krasnostawski	24	135	21	263	252
kraśnicki	16	151	34	241	350
lubartowski	22	144	37	389	344
m. Lublin	385	626	153	652	719
lubelski	46	102	22	270	252
łęczyński	13	39	11	105	92
łukowski	15	52	8	155	173
opolski	11	71	11	172	207
parczewski	7	30	3	80	94
puławski	60	151	27	263	220
radzyński	13	58	9	136	135
rycki	13	77	15	163	116
świdnicki	46	143	27	208	162
tomaszowski	19	93	20	244	249
włodawski	16	66	17	204	182
m. Zamość	61	191	54	234	175
zamojski	20	128	28	350	286
Województwo	948	3 103	721	5 897	5 654

Z danych tych wynika, iż na koniec II kwartału 2021 r. jedynie w Lublinie największą grupę wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia stanowiły osoby posiadające wyższe wykształcenie. W pozostałych powiatach najliczniejsza grupa to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Jednocześnie widać stosunkowo

niewielką liczbę wszystkich bezrobotnych „50 plus” w powiecie parczewskim – 214 osób.²⁰ Równie ważną zmienną jak nie ważniejszą jest długość doświadczenia zawodowego osób powyżej 50 roku życia. Pomimo nieznacznych spadków na przestrzeni lat widoczny jest utrzymujący się wysoki udział bezrobotnych z długim stażem pracy – w przedziale 10-20 lat oraz 20-30 lat. Dla osób w przedziale 10-20 lat stażu spadł z 26,5% w 2017 r. do 25,1% w II kwartale 2021. Na przestrzeni lat widać, że spadł udział osób rejestrujących się ze stażem pracy 20-30 lat, których w 2017 r. zarejestrowano 23,8%, a w II kwartale 2021 r. tylko 19%.

Osoby bez żadnego doświadczenia zawodowego stanowią od lat zbliżony udział w ogóle bezrobotnych ok. 7,8%.

Wykres 6 Bezrobotni powyżej 50 roku życia według stażu pracy w latach 2017–II kwartał 2021

²⁰ To pochodna stosunkowo niewielkiej liczby bezrobotnych, a ta wynika z małej populacji ludności w powiecie.

Profesja deklarowana jest przy rejestracji w urzędzie pracy i może to być zarówno zawód wyuczony, jak i ostatnio wykonywany. Daje to pewne możliwości zdiagnozowania, jaki potencjał ludzki znajduje się w rejestrach. Zawody szczegółowo obrazuje tabela 9. Pierwsze dwa zawody to sprzedawca i pomocnik budowlany, a wśród kobiet sprzedawca i krawiec. W tabeli można zauważyć podział wśród ogółem i w podziale na zawody bardziej „męskie i damskie” (poza sprzedawcą, chociaż tutaj widać zdecydowaną większość kobiet zarejestrowanych w tym zawodzie) .

Tabela 9 Zawody, w których najliczniej rejestrowały się osoby powyżej 50 roku życia w latach 2017-2021, w województwie lubelskim

Lp.	Zawód	Ogółem		Lp.	Zawód	Kobiety
I półrocze 2021						
1.	Sprzedawca	838		1.	Sprzedawca	679
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	619		2.	Krawiec	237
3.	Ślusarz	553		3.	Sprzątaczką biurowa	232
4.	Murarz	502		4.	Szwaczka ręczna	187
5.	Robotnik gospodarczy	493		5.	Technik ekonomista	155
2020						
1.	Sprzedawca	884		1.	Sprzedawca	713
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	629		2.	Krawiec	271
3.	Ślusarz	586		3.	Sprzątaczką biurowa	234
4.	Robotnik gospodarczy	569		4.	Szwaczka ręczna	209
5.	Murarz	534		5.	Kucharz	154
2019						
1.	Sprzedawca	836		1.	Sprzedawca	683
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	593		2.	Sprzątaczką biurowa	255
3.	Robotnik gospodarczy	527		3.	Krawiec	215
4.	Ślusarz	524		4.	Szwaczka ręczna	187
5.	Murarz	517		5.	Technik ekonomista	156
2018						
1.	Sprzedawca	839		1.	Sprzedawca	701
2.	Pomocniczy robotnik budowlany	602		2.	Sprzątaczką biurowa	276
3.	Ślusarz	593		3.	Krawiec	234
4.	Murarz	583		4.	Technik ekonomista	193
5.	Robotnik gospodarczy	535		5.	Szwaczka ręczna	192
2017						
1.	Sprzedawca	897		1.	Sprzedawca	738
2.	Ślusarz	655		2.	Sprzątaczką biurowa	323
3.	Murarz	655		3.	Krawiec	244
4.	Robotnik gospodarczy	617		4.	Technik ekonomista	222
5.	Pomocniczy robotnik budowlany	599		5.	Szwaczka ręczna	222

Pomimo pandemii i wielu obostrzeń wprowadzanych w różnym czasie na rynku pracy nadal brakuje rąk do pracy. W 2020 r., jak co roku, zostało przeprowadzone badanie „Barometr zawodów”²¹. W tabeli 10 wykazano zawody deficytowe (tzn. najbardziej problematyczne dla pracodawców jeśli chodzi o rekrutację), zidentyfikowane w regionie na rok 2021. Tabela przedstawia lata 2020 i 2021, tak aby można było zauważyć, jakie zmiany zaszły na przestrzeni roku. Pierwsze 4 miejsca nie uległy zmianie i największe trudności rekrutacyjne dotyczą nadal kierowców samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, pielęgniarek i położnych, spawaczy, operatorów i mechaników sprzętu do robót ziemnych. Największy wzrost liczby powiatów, w których zawód znalazł się w kategorii deficytowych dotyczył magazynierów (z 11 do 15).

Tabela 10 Zawody najczęściej uznawane za deficytowe w województwie lubelskim

Zawód	Liczba powiatów, w których zawód jest deficytowy	
	2020	2021
Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	23	24
Pielęgniarki i położne	21	23
Spawacze	21	21
Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	18	19
Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	16	18
Kierowcy autobusów	17	16
Nauczyciele przedmiotów zawodowych	16	16
Magazynierzy	11	15
Monterzy instalacji budowlanych	14	15
Lekarze	14	15
Nauczyciele praktycznej nauki zawodu	15	15
Piekarze	15	15

²¹ P. Krzesiński, G. Gach, Barometr Zawodów 2021. Raport podsumowujący badanie w województwie lubelskim, Kraków 2020.

4. Aktywizacja rynkowa osób powyżej 50 roku życia – praktyki służb zatrudnienia

Realizowane przez powiatowe urzędy pracy województwa lubelskiego działania aktywizujące osoby bezrobotne są bardzo ważnym aspektem zwalczania bezrobocia w regionie lubelskim i zaspokajania potrzeb pracodawców. Obecnie Publiczne Służby Zatrudnienia działają w oparciu o znowelizowaną Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiany przepisów, które weszły w życie 27 maja 2014 r. wprowadziły szereg nowych instrumentów, w szczególności bonów, które niestety nie są skierowane do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy.

W województwie lubelskim od stycznia do czerwca 2021 r. wyrejestrowano 6 549 osób powyżej 50 roku życia, w tym z powodu podjęcia pracy 2 914 osób tj. 11,7% wszystkich bezrobotnych podejmujących zatrudnienie. W tym czasie bezrobotni 50 plus korzystali z następujących form aktywizacji:

- ✓ podjęło pracę niesubsydiowaną – 2 308 osób (I-VI 2020r. - 1 877, wzrost o 4 31),
- ✓ podjęło pracę subsydiowaną – 606 osób (I-VI 2020 r. – 438, wzrost o 168),
- ✓ rozpoczęło staż 389 osób (I-VI 2020 r. – 291, wzrost o 98),
- ✓ rozpoczęło szkolenie – 144 osoby (I-VI 2020 r. – 51, wzrost o 93),
- ✓ podjęło pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia osoby 77 osób (I-VI 2020 r. – 40, wzrost o 37),
- ✓ rozpoczęło subsydiowaną działalność gospodarczą 29 osób (I-VI 2020 r. – 21, wzrost o 8),
- ✓ rozpoczęło prace interwencyjne 136 osób (I-VI 2020 r. – 96, wzrost o 40),
- ✓ rozpoczęło niesubsydiowaną działalność gospodarczą 91 osób (I-VI 2020 r. – 107, spadek o 16),
- ✓ podjęło pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego 75 osób (I-VI 2020 r. – 51, wzrost o 24),
- ✓ rozpoczęło roboty publiczne 253 osoby (I-VI 2020 r. – 197, wzrost o 56).

Po krótkim podsumowaniu pierwszego półrocza 2021 r. warto spojrzeć, jak wyglądały ukończenia niektórych form aktywizacji dla osób 50 plus zarówno w trudnym roku 2020, jak i

2019. Widać, że pandemia dość wyraźnie utrudniła osobom starszym finalizację różnych form aktywizacji. W każdej z nich widać dość wyraźny spadek, szczególnie tam gdzie w poprzednim roku liczby osób były wysokie. Bony w tym stażowe, szkoleniowe czy zasiedleniowe nie są przewidziane dla tej grupy. Tabela 11 przedstawia szczegółowe dane dotyczące poszczególnych form aktywizacji.

Tabela 11 Podsumowanie ukończeń wybranych form aktywizacji w latach 2019-2020

Nazwa formy aktywizacji	2019	2020
ukończyły szkolenie	216	176
podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia	121	74
w tym podjęły pracę niesubsydiowaną w trakcie lub po ukończeniu szkolenia	71	41
ukończyły staż	698	469
podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu stażu	608	404
w tym podjęły pracę niesubsydiowaną w trakcie lub po ukończeniu stażu	587	394
ukończyły prace interwencyjne	378	202
podjęły pracę w trakcie lub po pracach interwencyjnych	364	195
w tym podjęły pracę niesubsydiowaną w trakcie lub po pracach interwencyjnych	314	170
ukończyły roboty publiczne	426	300
podjęły pracę w trakcie lub po robotach publicznych	416	288
w tym podjęły pracę niesubsydiowaną w trakcie lub po robotach publicznych	362	264
ukończyły prace społecznie użyteczne	313	259
zakończyły zatrudnienie w ramach dofinansowania wynagrodzenia	140	98
podjęły pracę w trakcie lub po ukończeniu dofinansowania wynagrodzenia	132	92
w tym podjęły pracę niesubsydiowaną w trakcie lub po ukończeniu dofinansowania wynagrodzenia	130	89

Pod koniec 2020 r. po raz kolejny Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie wraz z powiatowymi urzędami pracy z regionu podpisali porozumienie w sprawie programów regionalnych. Już piątą edycją trwa Program Drogi-Mosty-Rzeki. Program ten polega na pomocy w aktywizacji osób bezrobotnych z grup w szczególnej sytuacji, ale także ma na celu poprawę stanu technicznego urządzeń melioracyjnych, wpływających na bezpieczeństwo mieszkańców w razie powodzi, infrastruktury terenów położonych w dolinach rzecznych na terenie powiatów z województwa lubelskiego. Drugi program bezpośrednio skierowany jest do ludzi młodych, do 30 roku życia, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem absolwentów szkół wyższych. Główną jego ideą jest propagowanie i

promowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców województwa lubelskiego oraz aktywne wsparcie i pomoc dla osób zainteresowanych podejmowaniem pracy na własny rachunek. Dodatkowym założeniem jest promowanie przedsiębiorczości rozumianej jako aktywne włączenie nauki tego przedmiotu na każdym poziomie edukacji. Formy wsparcia, które mogą otrzymać młodzi ludzie to np. bony szkoleniowe, stażowe czy zatrudnieniowe, dzięki czemu młodzi bezrobotni zdobędą doświadczenie zawodowe, które pomoże im znaleźć bądź utrzymać zatrudnienie.²² Tabela 12 prezentuje ilu uczestników skorzystało z programów regionalnych w 2020 r.

Tabela 12 Bezrobotni uczestnicy wszystkich programów regionalnych w 2020 r.

Grupa	Liczba ogółem	W tym powyżej 50 roku życia
Bezrobotni, którzy rozpoczęli udział w programach regionalnych w 2020 r.	781	172
Bezrobotni, którzy zakończyli udział w programach regionalnych w 2020 r.	736	183
Osoby, które podjęły pracę w trakcie lub do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w programach regionalnych i wykonywały ją co najmniej 30 dni	616	142

Ważną formą pomocy dla rynku pracy są środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Pomoc finansowa jaka jest i była oferowana z tych środków jest i będzie stanowić jeden z najważniejszych czynników, który miał wpływ na rozwój regionu lubelskiego - zarówno w sensie gospodarczym, jak i społecznym. Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie od lat promuje i wykonuje zadania współfinansowane z EFS. Od lat jest Instytucją Pośredniczącą w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, której powierzono wdrażanie Osi Priorytetowej 9 Rynek pracy oraz Osi Priorytetowej 11 Włączenie społeczne. WUP odpowiedzialny jest za prowadzenie naboru i oceny wniosków o dofinansowanie, obsługę procedury odwoławczej, zawieranie umów o dofinansowanie, rozliczanie projektów, zlecanie płatności czy prowadzenie kontroli. Beneficjentami, do których w szczególności kierowano wsparcie w ramach Działania 9.1 „Aktywizacja zawodowa” były osoby bezrobotne i bierne zawodowo, a dokładniej osoby starsze w wieku 50 plus, kobiety, długotrwale bezrobotni, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach. Uczestnicy projektów mogli korzystać z takich form pomocy jak staże,

²² Informacje na podstawie Programów Regionalnych

szkolenia, poradnictwo zawodowe. Działanie 9.2 „Aktywizacja zawodowa- projekty PUP” realizowane było przez powiatowe urzędy pracy województwa lubelskiego. Celem tego działania była pomoc osobom bezrobotnym w ich aktywizacji. Tutaj również jedną z grup docelowych były osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, niepełnosprawni czy długotrwale bezrobotni.

Działania z Osi Priorytetowej 11 koncentrowały się na aktywizacji społecznej i zawodowej oraz integracji społecznej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym realizowanej przez instytucje, które mają na celu pomaganie ludziom w trudnej sytuacji życiowej były to m.in. instytucje rynku pracy, wspieranie rodziny, pomocy i integracji społecznej, jednostek samorządu czy organizacji pozarządowych. Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy to w dużej to w dużej mierze zasługa środków pochodzących z Unii Europejskiej. Projekty, które były realizowane miały na celu zarówno uzyskanie, jak i podniesienie ich kwalifikacji, a w konsekwencji znalezienie dla nich zatrudnienia czy też pomocy przy uruchomieniu własnego biznesu.²³

---

²³ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Sytuacja na rynku pracy w województwie lubelskim w 2020 roku, Lublin 2021, s. 56-60.

5. Podsumowanie

Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego nie napawają optymizmem, jeśli faktycznie w niedalekiej przyszłości demografia w Polsce nie zmieni się to starzejące się społeczeństwo będzie stanowiło większość. Dlatego też pracodawcy w Polsce, powinni zacząć zmieniać swój sposób postrzegania obecnych lub przyszłych pracowników w wieku powyżej 50 roku życia. Z każdym kolejnym rokiem, kolejne pokolenia osób wchodzących w ten „kłopotliwy” wiek 50 plus jest już inna niż ich rodzice w tym wieku. Takie osoby coraz częściej potrafią korzystać np. z portali społecznościowych, chcą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe, potrafią korzystać z komputera. Często osoby w tym wieku nie chcą szybko przechodzić na emeryturę, wolą pozostać aktywni.

Jeśli zaś chodzi o osoby bezrobotne 50 plus to w tym przypadku, często brakuje rozwiązań systemowych, ale także ofert pracy dla nich. Osoby te często są długotrwale bezrobotne i z niskimi lub nieaktualnymi kwalifikacjami. Brakuje im wiary w siebie, przez co dużo trudniej jest im się odnaleźć na rynku pracy, z którego zostały wyrzucone wiele lat wcześniej. Poza braniem udziału w formach aktywizacyjnych proponowanych przez powiatowe urzędy pracy takie osoby powinny brać udział w szkoleniach, które pomogą im zdobyć umiejętności cyfrowe oraz zacząć angażować się np. w przedsięwzięcia lokalne czy też wolontariat, często bardzo niedocenianą formę.